

EVOLUȚIA ORGANIZATORICĂ
A BISERICII ADVENTISTE DE ZIUA A ȘAPTEA
DIN ROMÂNIA ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

Lect. univ. dr. Geroge Modoran

Istitutul Teologic Adventist

Abstract

The present diachronic survey of the ecclesiastical developments that took place between the two World Wars in Europe has led to the conviction that there was in this period a geographical axis of membership growth pointing to Romania, Austria and Germany as countries where the Seventh-day Adventist Church experienced the most obvious quantitative and organisational change. The identification and description of the reasons and factors contributing to the development of church organisation and church polity during this period of outstanding membership growth in Romania, has been the purpose of this article.

Introducere

Anii grei ai Primului Război Mondial au fost ani de intensificare a activității confesiunii adventiste. În fața primejdiilor și amenințărilor, a lipsurilor și suferințelor, oamenii devin interesați de religie. Într-un raport al președintelui bisericii mondiale adventiste din ianuarie 1920¹ se menționa: „Când Marele Război Mondial a izbucnit în Europa, în anul 1914, acest lucru a produs o mare îngrijorare din cauza situației prin care aveau să treacă frații noștri din aceste părți. Numai acești lucrători știu cât de mari au fost apăsarea și problemele acelor ani, 1914-1919. În această perioadă de timp, mai bine de 10 000 de persoane au fost adăugate ca membri în Europa și lucrarea a progresat în toate Conferințele, în mod deosebit, cea mai vizibilă dezvoltare s-a înregistrat în România, Germania și Austria”². Aceeași idee a creșterii se desprinde și dintr-un raport al Diviziunii Europene: „Anii 1914-1919 au fost anii cei mai întunecați din istoria

¹ „Review and Herald” (R. H.), 22 ianuarie 1920, p. 5.

² Activitatea misionară în Austria a progresat în ciuda dificultăților din timpul războiului, realizându-se dublarea numărului membrilor, ajungându-se până la 5 000. (Daniel Heinz, *Church, State and Religious Dissent*, p. 100; vezi și R. H., 21 octombrie 1920, p. 20.) În articolul *Austria in War*, Wolfgarten scria: „Oamenii stăteau în fața magazinelor cu alimente de-a lungul întregii nopți. Prețurile erau exorbitante. Pretutindeni oamenii erau în suferință și lipsuri, dar lucrarea Domnului progresa. Mulți au fost câștigați pentru Hristos”. Același lucru îl menționa și L. R. Conradi în „Zions-Wächter” din 19 martie 1919, p. 49: „Greutățile din timpul războiului i-au făcut pe oameni receptivi la mesajul adventist. Astfel 47 prizonieri ruși au fost botezați într-un lagăr austriac”.

Europei, dar pentru Evanghelie au fost anii cei mai rodnici, pentru că Dumnezeu ne-a dat 7 000 de noi membri numai în 1919”³.

Organizarea Uniunii adventiste

Sfârșitul Primului Război Mondial a adus modificări de ordin teritorial în mai multe țări din Europa. Prin tratatele de pace încheiate, granițele României au suferit modificări în urma cărora comunitățile adventiste din Transilvania și din celelalte teritorii retrocedate (Basarabia, Banat, Bucovina, Durostor și Caliacra) au fost trecute în administrarea Conferinței Misionare Române din Vechiul Regat. În noua situație se impunea o nouă organizare administrativă a mișcării adventiste din Europa, inclusiv în România. Astfel între 27 noiembrie – 3 decembrie 1919 Conferința Generală Adventistă a convocat la Scodsborg, Danemarca, Consiliul European Adventist. La această întâlnire au participat conducătorii principali ai confesiunii adventiste: A. G. Daniells și W. A. Spicer, președintele, respectiv secretarul Conferinței Generale, precum și L. R. Conradi, președintele Diviziunii Europene. Ca reprezentant al adventiștilor din România a fost prezent P. P. Paulini, președintele Conferinței Române. În ceea ce privește confesiunea adventistă din România, în cadrul acestei întruniri s-a hotărât constituirea unei organizații centrale la nivelul României întregite – Uniunea de Conferințe a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România – precum și aducerea în țară a doi noi pastori din America, români sau americani. Având în vedere această hotărâre, în toate documentele oficiale ale Conferinței Generale, anul 1919 este prezentat ca data înființării Uniunii de Conferințe din România, deși în documentele românești este consemnat anul 1920, anul în care această decizie a fost concretizată.

În vederea aducerii la îndeplinire a deciziilor Consiliului European cu privire la România, Conferința Română a convocat la București, în perioada 8-11 iulie 1920, o adunare generală. La lucrările de constituire a Uniunii de Conferințe, au participat 682 de delegați din toată țara (români, germani, maghiari, ruși, ruteni, bulgari, armeni și greci), reprezentând aproape 2 000 de membri din peste 50 de comunități și grupe. Din partea conducerii mondiale și europene a bisericii adventiste au luat parte: Arthur Daniells, al doilea președinte al Conferinței Generale, după George Butler, care a vizitat România, L. H. Christian, vice-președinte asociat al Conferinței Generale și responsabil pentru mișcarea adventistă din Europa, F. M. Wilcox,

³ R. H., 22 iulie 1920, p. 18.

membru ales în comitetul Conferinței Generale, M. E. Kern, responsabilul departamentului de misionari voluntari în cadrul aceluiași for și Guy Dail, secretarul Diviziunii Europene. Nu se cunoaște cu exactitate motivul neparticipării președintelui Diviziunii Europene, L. R. Conradi. Cu siguranță că în urma atitudinii conducerii adventiștilor germani, de susținere a războiului, relațiile acestora cu liderii mondiali avuseseră de suferit.

În urma propunerilor aduse în fața adunării generale electivă, delegații au votat comitetul de conducere al Uniunii Române din care făceau parte: P. P. Paulinii (președinte), Arthur Văcăreanu (secretar), Johann Klor (casier) și Ștefan Demetrescu, Eliezar Albulescu, Ilie Stroescu, H. Meyer-Bartski (membri). Tot cu această ocazie au fost înființate următoarele Conferințe regionale: Muntenia, Moldova, Transilvania și Câmpul Misionar Banat-Crișana⁴.

În aceeași ocazie s-a hotărât și înființarea unei case de editură și a unei tipografii, a unui seminar teologic și a unui dispensar medical în București. Pastorii care au fost invitați să lucreze în România, conform recomandării conducerii mondiale au fost: P. H. Hermann⁵, care înainte de emigrarea în Statele Unite activase în Sibiu și Oscar Fasnacht, care a fost numit în funcția de casier al Uniunii de Conferințe, în 1921. În octombrie 1920, P. H. Hermann a sosit în București pentru a lua în primire răspunderea de președinte al Conferinței Muntenia.

Consolidare și dezvoltare

Deceniile următoare organizării Uniunii adventiste au fost ani ai consolidării și extinderii profesionale. Au fost înființate noi comunități, a crescut numărul membrilor și al pastorilor. Un pastor care s-a adăugat în 1921 grupului de predicatori din România a fost Benedict Iliescu, fost preot ortodox (protosingel) al unei parohii din Statele Unite. El fusese trimis de Biserica Ortodoxă Română pentru a păstori o grupă de români ortodocși, după anul 1914⁶. Aici a aflat că

⁴ „Statistical Report for 1920”, p. 6; Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (ACNSAS), fond Documentar, dosar 141, vol. 1, f. 133; P. H. Hermann, *Istoria Bisericii Adventiste din România*, în V. D. Cojea, *Cărări vechi și noi*, Editura CARD, București, 1999, p. 97. Referitor la cele patru structuri organizatorice regionale se poate preciza: Conferința Muntenia – sediul în București, președinte: P. P. Paulini, 811 membri, 26 biserici, 12 pastori hirotonisiți. Conferința Moldova cuprindea teritoriile: Moldova, Bucovina și Basarabia, cu sediul inițial la Iași, iar ulterior la Focșani, președinte: Ștefan Demetrescu, 530 membri, 26 biserici, 11 pastori hirotonisiți. Conferința Transilvania – sediul inițial în Sighișoara, ulterior Cluj, președinte Hermann Meyer-Bartski, 922 membri, 43 biserici, 12 pastori hirotonisiți. Câmpul Misionar Banat-Crișana – sediul la Timișoara; conducător P. P. Paulini, care gira pe Constantin Popescu, 277 membri, 15 biserici, doi pastori hirotonisiți.

⁵ L. H. Christian aflat în vizită în comunitatea adventistă din Chicago, a întâlnit un german originar din Sibiu, P. H. Herman. În urma invitației de a activa în România, acesta împreună cu soția și cei doi copii au sosit în septembrie 1920 la Sibiu. (P. H. Hermann, *Istoria Bisericii Adventiste din România*, în V. D. Cojea, *Cărări vechi și noi*, p. 97.)

⁶ Gheorghe Graur, *Istoria Bisericii Adventiste*, manuscris aflat în posesia familiei, p. 71.

printre românii din teritoriul parohiei sale erau și credincioși adventiști. În dorința de a-i convinge să revină în biserica ortodoxă, i-a vizitat acasă, a participat la serviciile lor religioase. Urmarea a fost aderarea sa la adventism și înaintarea demisiei Bisericii Ortodoxe Române. Conducerea adventistă din Statele Unite l-a invitat pe fostul preot să activeze ca pastor pentru adventiști. Cu ocazia participării președintelui Conferinței Generale, Arthur Daniells, la adunarea generală de constituire a Uniunii adventiste din România, în anul 1920, acesta a prezentat delegaților activitatea fostului preot ortodox pentru adventiștii români stabiliți în Statele Unite. Președintele ales al Uniunii adventiste, Petre P. Paulini, a adresat lui Arthur Daniells solicitarea de a-l invita în țară pentru a lucra în mediul ortodox din România. Benedict Iliescu, venit în România, a activat ca pastor în Ardeal și Bucovina, fiind hirotonisit în anul 1923. Faptul prezintă importanță nu doar pentru activitatea sa pastorală, dar confirmă prezența pe continentul nord-american, la începutul secolului al XX-lea, a unui grup compact de adventiști români. Informația memorialistică a activității lui Benedict Iliescu este confirmată și de buletinele oficiale ale Conferinței Generale începând cu anul 1922⁷, precum și de documente ale Poliției și Jandarmeriei⁸.

Având în vedere perspectiva dezvoltării mișcării adventiste din România, la întâlnirea Consiliului Europei din 5-12 august 1920 de la Zürich, unde a participat și o delegație din România (P. P. Paulini – președintele Uniunii, Ștefan Demetrescu și Herman Meyer-Bartschy – președinții Conferințelor Moldova și Transilvania) a fost reafirmată disponibilitatea conducerii adventiste europene de a susține mișcarea adventistă din România prin acordarea ajutorului material și uman necesar pentru înființarea unei case de editură și acordarea unui ajutor imediat de \$1 000 pentru nevoile Uniunii⁹, precum și alocarea de fonduri europene pentru promovarea Departamentului de Educație (înființarea unui seminar teologic). După sesiunea Consiliului Europei, președintele Conferinței Generale a bisericii adventiste, Arthur Daniells, a făcut o nouă

⁷ „Yearbook of the SDA Denomination”, Review and Herald Association, Washington, 1922. În anul 1922 apare ca pastor misionar în Muntenia, în 1923 în Moldova, iar mai târziu în Transilvania.

⁸ ACNSAS, fond Documentar, dosar 6878, f. 10. O adresă a IRP către DGP (nr. 16024/28 august 1937) îl menționa pe Benedict Iliescu printre participanții la adunarea generală a Conferinței Moldova ca reprezentant al Uniunii alături de Dumitru Florea, Ștefan Demetrescu, Victor Diaconescu, Ion Reit, Nicolae Gheorghită, Stanciu Gheorghe, toți din București. În ceea ce-l privește pe Benedict Iliescu, pe lângă menționarea numelui său era consemnat: „fost preot ortodox”.

⁹ G. Gehann, *Predigt das Evangelium*, Editura Cristal, Cluj, 2001, p. 75. La această conferință s-a hotărât stabilirea sediului Diviziunii Europene la Berna și acordarea unui ajutor de \$18 000 pentru țările care au avut de suferit de pe urma războiului, România primind \$1 000. Vezi și „Zions Wächter”, 1920, p. 177.

vizită în București, unde a avut loc o întâlnire cu membrii și pastorii din țară și a susținut conferințe religioase în săli publice din București¹⁰.

În septembrie 1921, a avut loc la Focșani prima adunare generală a Uniunii adventiste, după înființarea acesteia, în prezența liderilor mondiali L. H. Christian, vice-președintele Conferinței Generale și responsabil pentru lucrarea adventistă din Europa, W. A. Spicer, secretarul Conferinței Generale și N. G. Town, responsabil cu publicațiile în cadrul aceleiași instituții¹¹. Cu această ocazie s-au făcut unele modificări în structura organizatorică a Uniunii prin înființarea departamentelor Misiunea Internă și Colportaj. Responsabilul acestor departamente a fost desemnat pastorul P. H. Hermann. În anul 1923 au survenit din nou modificări de personal și administrative în cadrul confesiunii adventiste din România¹², care au fost definitivate la cea de-a doua adunare generală electivă a Uniunii din 1924.

În anul 1922, a avut loc adunarea generală a Conferinței Generale de la San Francisco, unde a participat și P. P. Paulini, ca reprezentant al adventiștilor din România. Cu acest prilej, L. R. Conradi a prezentat un raport cu privire la mișcarea adventistă din Europa. În legătură cu activitatea adventistă din România, Conradi a prezentat dificultățile cu care aceștia se confruntă, precum și audiența sa la Ministerul Cultelor din București¹³. Între 13-21 iulie 1923, a avut loc la Zürich o nouă întrunire a Diviziunii Europene, din partea României fiind prezenți: soții Paulini, Adolf Wegner, P. H. Hermann, soții Brennwald, Oscar Fasnacht, Ștefan Kelemen și Johann Bauer. În 1922 existau în România 3 795 de membri, ceea ce însemna un adventist la 5 500 de locuitori. În raportul secretarului Diviziunii Europene, W. K. Issing, era cuprinsă și relatarea vizitei sale în România. Printre altele era amintit faptul că o prințesă a cumpărat un imobil cu o grădină în orașul Focșani, care după renovarea și extinderea lui a devenit sediul comunității și al Conferinței Moldova. În continuare, Issing a amintit greutățile pe care adventiștii le întâmpinau în școli. Copiii care nu participau la școală sâmbăta era consemnați, iar părinții amendați,

¹⁰ D. Popa, *Aspecte ale istoriei Bisericii Adventiste din România*, manuscris aflat în posesia autorului, p. 128.

¹¹ ACNSAS, fond Documentar, dosar 141, vol. 1, f. 134.

¹² ACNSAS, fond Documentar, dosar 141, vol. 1, f. 134. Constantin Popescu, ajutor de președinte în Câmpul Misionar Banat-Crișana, a fost numit în primăvara anului 1923 pastor în Conferința Moldova. P. H. Hermann, responsabil la Uniune cu misiunea internă și colportajul, a fost ales și președintele Câmpului Misionar Banat-Crișana, fiind transferat la Timișoara. F. Kessel, președintele Uniunii Cehoslovaciei până în iunie 1923, a fost transferat ca pastor în Conferința Transilvania. În cadrul Uniunii Adventiste a fost înființat un nou departament, Departamentul de Tineret, responsabil fiind ales Dumitru Florea.

¹³ G. Gehann, *op. cit.*, p. 144-145.

învățăământul fiind obligatoriu în România. În ciuda acestor dificultăți, în raport se preciza că „în 1923 în România au fost botezate 1 000 de persoane”¹⁴.

Cea de-a doua adunare generală a Uniunii adventiste a fost organizată la București în perioada 9-14 septembrie 1924, la care au participat 53 de delegați care reprezentau pe cei 5 369 de membri ai bisericii răspândiți în 177 de comunități¹⁵. Conferința Generală a fost reprezentată la lucrări de Cecil K. Meyers, secretar adjunct, C. S. Longrace, secretar al departamentului Libertate Religioasă, iar Diviziunea Europeană de Sud de W. E. Read, secretar al departamentului Misiune Externă. Adunarea generală a reales pe P. P. Paulini ca președinte al Uniunii de Conferințe, iar Dumitru Florea a înlocuit în funcția de secretar pe Arthur Văcăreanu. Trezorier a fost reales Oscar Fasnacht¹⁶.

În intervalul 1925-1927 s-au produs schimbări însemnate la nivelul forurilor de conducere ale confesiunii adventiste. Astfel, în 1925, Ștefan Demetrescu, președintele Conferinței Moldova, a fost numit președintele Conferinței Transilvania în locul lui Alfred Wegner, acesta fiind transferat ca predicator în Frankfurt. Tot în 1926, în urma adunărilor generale electivă la nivel regional, la Conferința Transilvania întâlnim un fapt unic până atunci în istoria confesiunii adventiste din România, prin alegerea în comitetul de conducere al Conferinței a unei femei, Elena Blasiu, ca secretar-trezorier. Ea s-a menținut în forul de conducere al Conferinței până în anul 1930¹⁷. Ștefan Demetrescu a fost înlocuit în Conferința Moldova de pastorul Constantin Popescu¹⁸. De asemenea, Câmpul Misionar Banat a fost transformat în Conferința Banat-Crișana, președinte rămânând în continuare P. H. Hermann. Conducerea Conferinței Muntenia a fost preluată de Ioan Bauer. Dumitru Florea, după întoarcerea de la studii din Anglia, a fost numit secretar pentru cele trei departamente ale Uniunii (Misiunea Internă, Școala de Sabat și Tineret) și redactor pentru publicațiile adventiste¹⁹.

A fost de asemenea reorganizată activitatea de colportaj prin numirea în 1926 ca responsabil în conducerea Uniunii a lui Nicolae Dorobăț, care deținuse această responsabilitate în Conferința Moldova. Acesta a ocupat funcția respectivă timp de zece ani. Frederic Kessel,

¹⁴ „Adventbote”, 1924, p. 121, *Buni martori din România*.

¹⁵ „Statistical Report for 1924”, p. 18.

¹⁶ Gheorghe Graur, *op. cit.*, p. 82. Comitetul Uniunii era alcătuit din: Petre P. Paulini, Dumitru Florea, Oscar Fasnacht, Ștefan Demetrescu, A. Wegner, P. Hermann, Ilie Stroescu, Gheorghe Stoica, Peter Gaede.

¹⁷ „Yearbook of the SDA”, 1929, p. 151.

¹⁸ Arhivele Naționale Istorice Centrale (ANIC), fond DGP, dosar 19/1926, f. 37. O notă a Direcție Poliției și Siguranței Generale din 16 octombrie 1926 relatează despre adunarea generală electivă a Conferinței Moldova din perioada 8-10 octombrie, prezidată de L. R. Conradi, la care au participat 54 de delegați.

¹⁹ ACNSAS, fond Documentar, dosar 141, vol. 1 f. 135; vezi și Gh. Graur, *op. cit.*, p. 140.

care fusese transferat în 1923 de la conducerea Uniunii cehoslovace ca pastor în Transilvania, a fost ales în 1926 președinte al acestei Conferințe, care și-a mutat sediul de la Sibiu la Cluj. În anul următor, Frederic Kessel a organizat în Conferința Transilvania la Diciosânmartin, în perioada 11-13 noiembrie 1926 o întâlnire a tineretului din Conferință²⁰. Ștefan Demetrescu, după doi ani de activitate în fruntea Conferinței Transilvania, a fost în 1927 transferat la Uniune ca secretar al departamentului Libertate Religioasă, ocupând acest post până în 1936, când a fost transferat ca profesor la seminarul teologic din Brașov – Stupini.

A treia adunare generală electivă a Uniunii a avut loc cu un an mai devreme față de prevederile statutare, în perioada 2-5 decembrie 1927 la Cluj. La nivelul conducerii confesiunii adventiste apăruseră tensiuni serioase. Cei doi pionieri ai adventismului, vechi colaboratori și prieteni, Petre P. Paulini și Ștefan Demetrescu, care au avut o contribuție hotărâtoare la dezvoltarea mișcării adventiste în mediul autohton, au ajuns pe poziții diferite. La situația creată au contribuit mai mulți factori. Unul dintre aceștia a fost maniera de conducere autoritară a lui Petre P. Paulini. În privința aceasta a avut un model pe care l-a urmat îndeaproape, pe cel cunoscut în mediul adventist ca „papa Conradi”²¹, conducătorul autoritar și necontestat până în 1922 al adventismului european. P. P. Paulini, bucurându-se de o mare popularitate în rândul credincioșilor adventiști pentru calitățile sale oratorice, considera că și în problemele administrative ale Uniunii trebuie să aibă ultimul cuvânt. De asemenea, admirația multora pentru capacitățile sale a creat în jurul său o aureolă care s-a concretizat într-un sentiment de superioritate. Un alt factor care a condus la disensiunile amintite, a fost și atitudinea permisivă a lui Petre P. Paulini față de conduita fiului său, un tânăr inteligent, talentat, cunoscut sub numele de Pierot sau Șușu. Acesta era angajatul Uniunii în funcția de casier și redactor al revistei „Amicul Tinerimii”. Comportamentul și manifestările sale erau considerate de pastori și de membrii bisericii ca nedemne de calitatea sa de adventist și angajat al Uniunii. Paulini s-a folosit de prestigiul și autoritatea pe care le avea în apărarea fiului său. Când nici unul dintre ceilalți colaboratori n-au mai îndrăznit să aducă în discuție problema lui Petre Paulini-fiul, Ștefan

²⁰ „Quarterly Review of the European Division of the General Conference of Seventh Day Adventists”, Berna, vol. 13, nr. 3, 1926, p. 20.

²¹ D. Heinz, *Church, State and Religious Dissent*, Peter Lang, Viena, 1993 p. 99. L. R. Conradi, conștient de meritele sale, considera că este îndreptățit, ca rezultat al unei cariere misionare mondiale de excepție, să accedă în fruntea eșalonului ierarhiei mondiale adventiste și să fie recunoscut și ales președinte al Conferinței Generale. Dar Primul Război Mondial a spulberat ambițiile sale de a elibera adventismul european de tutela americană. A suportat foarte greu numirea unui american (L. H. Christian) ca președinte al Diviziunii Europene în locul său.

Demetrescu a rămas singurul care și-a menținut poziția inițială, fapt ce a condus la deteriorarea relațiilor dintre cei doi²².

În aceste condiții, conducerea Diviziunii europene i-a cerut demisia lui Petre P. Paulini, acesta rămânând pentru o perioadă la dispoziția Uniunii. Pentru a se evita eventualele intervenții ale lui Petre Paulini-fiul și ale prietenilor săi în urma acestei înlocuiri, s-a hotărât convocarea anticipată a adunării generale electivă la Cluj. Lucrările au fost conduse de A. V. Olson, președintele Diviziunii Europa de Sud. Pentru depășirea situației de criză, Diviziunea a cerut și a obținut acordul Uniunii adventiste pentru transferarea lui Petre P. Paulini în Franța, ca pastor în comunitatea Lyon. Comitetul de numiri a prezentat în fața delegaților adunării generale electivă lista cu propuneri de persoane pentru alcătuirea noului comitet al Uniunii adventiste, fără funcția de președinte. Funcția de conducere era preluată de un comitet alcătuit din Petre Păunescu, Ștefan Demetrescu și P. Hermann²³. În realitate, succesorul lui Petre P. Paulini a fost un american, D. N. Wall, iar P. Păunescu, unul dintre cei trei membri ai comitetului de conducere, a devenit reprezentantul oficial al Uniunii adventiste în fața autorităților.

La scurt timp după adunarea generală din decembrie 1927, lui Petre Păunescu i s-a încredințat secretariatul celor trei departamente ale Uniunii, întrucât titularul desemnat prin alegeri, Dumitru Florea, a fost transferat ca profesor la seminar. O altă lucrare organizatorică importantă a avut loc în anul 1928, când datorită dezvoltării mișcării adventiste, Uniunea adventistă a procedat la unele schimbări în organizarea Conferințelor²⁴. Începând cu acest an Conferința Muntenia a fost împărțită în două: Muntenia de Vest cu sediul în București – președinte Ioan Bauer – și Muntenia de Est cu sediul la Ploiești – președinte David Făurescu. De asemenea, a fost împărțită și Conferința Moldova: Moldova de Nord cu sediul la Iași, cuprinzând teritoriile: Bucovina, jumătate din Basarabia de Nord și un district din Vechiul Regat, având ca președinte pe Gheorghe Stănescu și Moldova de Sud cu sediul la Focșani, președinte Constantin Popescu²⁵. Astfel în 1928, Uniunea adventistă avea șase Conferințe, 266 comunități și 8 241

²² Gh. Graur, *op. cit.*, p. 185.

²³ „Yearbook of the SDA”, 1928, p. 131.

²⁴ ACNSAS, fond Documentar, dosar 6881, f. 104. Un raport al DGP prezenta situația statistică a celor patru Conferințe existente: Conferința Muntenia, cu sediul în București, strada Popa Tatu, nr 38, alcătuită din 75 de comunități și 2 604 membri; Conferința Moldova, cu sediul în Iași, 48 de comunități și 1 733 membri; Conferința Transilvania, cu sediul la Cluj, 87 comunități și 2 920 membri; Conferința Banat-Crișana cu sediul la Timișoara, 35 de comunități și 888 membri.

²⁵ „Quarterly Review of the European Division”, vol. 14, nr. 2, 1928, p. 32.

membri²⁶. În perioada următoare, în anii 1929 și 1930 au avut loc adunări generale ale tuturor Conferințelor, pentru desemnarea prin alegeri a conducătorilor acestora²⁷.

Un eveniment important pentru mișcarea adventistă din Europa și în același timp și din România, a fost organizarea în perioada 12-17 iulie 1928 a primului Congres al Tineretului Adventist din Europa, la Chemnitz, în Germania. La acest congres au luat parte 1 837 de delegați din 26 de țări. Din România a participat o delegație compusă din șapte persoane în frunte cu P. Păunescu, secretarul departamentului Tineret²⁸, care a luat cuvântul în numele tinerilor adventiști din România²⁹. Apariția lui Conradi în fața miilor de tineri a produs un entuziasm impresionant³⁰. În aceeași perioadă președinții de Uniuni și Conferințe din Europa s-au întrunit la Darmstadt, în Germania, unde s-a hotărât organizarea mișcării adventiste europene în trei diviziuni: Diviziunea Europei de Nord cu sediul în Anglia, Diviziunea Europei Centrale cu sediul în Germania și Diviziunea Europei de Sud cu sediul în Elveția, la Berna. Uniunea Română a fost încadrată în Diviziunea Europei de Sud. În felul acesta România a fost scoasă de sub influența Germaniei și a fostului lider european L. R. Conradi³¹. În anul 1928, anul înființării, Diviziunea Europa de Sud avea 14 644 membri, dintre care 8 241 proveneau din România³².

În perioada 19-23 iunie 1929 s-a organizat la sediul seminarului teologic de la Diciosânmartin (Târnăveni), o conferință la care au participat peste 1 500 de invitați din toate regiunile țării³³. Au participat zece reprezentanți ai conducerii mondiale și europene a adventiștilor, printre care menționăm pe G. W. Schubert, A. V. Olson, W. R. Beach, D. N. Wall și L. R. Conradi. La deschiderea întâlnirii au participat primarul localității și alți reprezentanți ai vieții publice. În cuvântarea sa, Conradi a prezentat rezultatele cercetării sale privind originea mișcării sabatariene din Transilvania³⁴.

În aceeași perioadă s-a organizat la sediul școlii, timp de trei săptămâni, un „institut” pentru deservenții cultici, unde au fost instruiți în probleme legate de școala de sabat, precum și

²⁶ „Yearbook of SDA”, 1929, p. 148.

²⁷ „Curierul Misionar” nr. 11, noiembrie 1929; Ibidem nr. 11, noiembrie 1930.

²⁸ Ibidem, nr. 9, septembrie 1935.

²⁹ G. Gehann, *op. cit.*, p. 155.

³⁰ D. Heinz, *op. cit.*, p. 53. Un trezorier dintr-o comunitate germană, M. Mannesmann, afirma despre prezența lui Conradi la congres: „Era ca și cum a venit un înger din cer”.

³¹ *Ibidem*, p. 9-10.

³² „Yearbook of the SDA”, 1929.

³³ G. Gehann, *op. cit.*, p. 150; „Advent Echo”, 1929, p. 286.

³⁴ G. Gehann, *op. cit.*, p. 154.

în probleme pastorale și doctrinare³⁵. Cu această ocazie au fost luate o serie de hotărâri importante pentru Uniunea română, una dintre ele fiind în legătură cu trimiterea ca misionari în Madagascar, Africa, a soților Maria și Constantin Tolici³⁶. După o ședere de nouă luni la colegiul adventist Collonges-sous-Salève, Franța, pentru a-și desăvârși cunoștințele de limbă franceză, familia Tolici a plecat în iunie 1930 spre Madagascar. Presa vremii a semnalat acest eveniment deosebit. Astfel, ziarul „Adevărul”³⁷ informa: „Revista «Semnele Timpului», ne aduce o veste din cele mai neașteptate, ceva care constituie cred un fapt unic la poporul nostru român. Constantin Tolici a plecat de curând spre Madagascar ca misionar creștin cu familia. România a intrat în rândul țărilor misionare”.

În ciuda dificultăților economice și a persecuțiilor din partea autorităților care au marcat sfârșitul deceniului al treilea și începutul celui de-al patrulea, mișcarea adventistă a continuat să se dezvolte. Conducătorii adventiști din Europa și Statele Unite care au prezidat adunările electivă din 1929 și 1930 ale celor șase Conferințe erau impresionați de situația economică grea a credincioșilor și pastorilor adventiști. Un reprezentant al Diviziunii Europene de Sud scria în publicația oficială a acestui for: „România este puternic afectată de criza mondială. În cursul anului 1931, salariul pastorilor a fost redus de două ori, cu toate că este cel mai mic din Diviziune.” Același autor afirma cu surprindere în continuare: „Cu ocazia celor șase adunări anuale au fost atașate Conferințelor 59 de noi comunități. În primele luni ale anului 1931, au fost botezate 1 822 de persoane”³⁸.

Un eveniment important al confesiunii adventiste din România din deceniul al patrulea l-a constituit organizarea adunării generale electivă a Uniunii din perioada 25-28 august 1932. Petre P. Paulini a revenit la conducerea confesiunii adventiste din România după o absență de cinci ani din țară. După aproape un an de activitate pastorală în comunitatea Lyon din Franța, Petre P. Paulini fusese transferat în Elveția, în funcția de președinte al Uniunii locale, soția sa fiind cetățean elvețian. Prin această numire, conducerea Diviziunii considera că P. P. Paulini nu

³⁵ ACNSAS, fond Documentar, dosar 141, vol. 1, f. 135.

³⁶ P. H. Hermann, *Solia adventă în România*, în V. D. Cojea, *Cărări vechi și noi*, p. 104.

³⁷ „Adevărul”, 23 noiembrie 1929. Autorul articolului, comentând știrea, menționa: „Se știe că protestanții și catolicii au împânzit lumea păgână cu mii de misionari care adesea cu prețul vieții, cu multă suferință și primejdii încearcă să o aducă la creștinism. Ortodocșii singuri nu obișnuiesc aceasta. Adventiștii, deși o sectă din cele mai mici, au organizat 169 de misiuni, din care multe și cu scopuri filantropice – ospicii, școli, așezăminte medicale etc. Românii au fost totdeauna absenți la o astfel de lucrare. Iată că în istoria misionarismului printre păgâni apare și un român. Este primul și dorim să fie și ultimul, întrucât sunt atâtea de făcut în țara aceasta, încât nu ne mai rămân indivizi disponibili și nici vreme pentru malgași.”

³⁸ „Advent Echo”, 1932, p. 13-14.

va mai fi interesat să revină în România și astfel va întrerupe legăturile cu susținătorii săi din țară. Aceștia desfășurau o propagandă intensă pentru readucerea sa din Elveția, solicitând acest lucru conducătorilor din forurile mondiale și europene ale confesiunii ce vizitau România. Față de presiunile crescânde atât din România, cât și din Elveția, unde stilul său de conducere nu era apreciat, Diviziunea a cedat.

Probabil că mai mulți au susținut readucerea lui P. P. Paulini, văzând în aceasta singura posibilitate prin care să se pună capăt conducerii străine în mișcarea adventistă din România. În fruntea Uniunii era un american, D. N. Wall, P. Păunescu având doar un rol formal, de reprezentare în fața autorităților. Trezoreria Uniunii și pentru un timp și a altor două Conferințe erau controlate de Oscar Fasnacht. În nicio altă perioadă a existenței confesiunii adventiste din România, trezorierul Uniunii nu a fost numit și trezorier la vreuna dintre Conferințe. Înțelegând starea de spirit față de conducerea străină, președintele Diviziunii A. V. Olson, în calitate sa de președinte al comitetului de numiri care trebuia să vină cu propuneri pentru noii conducători ai Uniunii a pregătit retragerea onorabilă a liderilor străini. Spre surprinderea susținătorilor lui P. P. Paulini însă, comitetul de numiri a propus adunării generale ca președinte al Uniunii adventiste pe Ioan Bauer. În sală au apărut discuții, propunerea pentru Bauer fiind contestată de unii delegați. După noi dezbateri în comitetul de numiri, revenindu-se în fața adunării electivă, au fost puse la vot cele două nume, deși propunerea comitetului fusese tot pentru Ioan Bauer. Petre P. Paulini a fost ales președinte cu o diferență foarte mică de voturi, două voturi diferență după anunțul făcut în sală de A. V. Olson, șase voturi după raportul oficial publicat în „Curierul Misionar”³⁹. Ceilalți membri ai comitetului au fost aleși cu unanimitate de voturi⁴⁰.

Una dintre primele măsuri ale președintelui nou ales în conformitate cu hotărârea adunării generale, a fost aceea de a readuce sediul Uniunii în București, transferat din anul 1931 la Brașov. Este posibil ca adevăratul motiv al hotărârii fostului președinte D. N. Wall de a muta sediul Uniunii la Brașov să fi fost dese probleme create de P. Paulini-fiul și de susținătorii săi. Motivul oficial invocat a fost acela al plasării Uniunii în centrul țării pentru a se putea comunica

³⁹ Gh. Graur, *op. cit.*, p. 198. Gheorghe Graur a fost prezent la eveniment și a consemnat diferența între voturile din sală și cele prezentate în „Curierul Misionar”.

⁴⁰ „Curierul Misionar”, nr. 11, 1932; „Yearbook of the SDA”, 1933, p. 206. Lista membrilor comitetului Uniunii este următoarea: Petre P. Paulini, președinte, Al. Văcăreanu, secretar-trezorier, P. H. Hermann, secretar departament Misiune Internă, Școală de Sabat și Tineret, Ștefan Demetrescu, libertate religioasă, Nicolae Dorobăț, lucrarea de colportaj.

mai ușor cu comunitățile adventiste din întreaga țară⁴¹, precum și faptul că unii dintre membrii comitetului Uniunii erau și profesori la seminarul din Stupini.

Un eveniment de amploare care a mobilizat autoritățile de stat a fost organizarea în 1934 la Stupini, Brașov, a unui congres al Tineretului Adventist⁴². În domeniul activității adventiste pentru tineri fuseseră luate deja o serie de măsuri importante: organizarea în anul 1923 a unui departament pentru activitatea cu tinerii la nivelul Uniunii și Conferințelor și desemnarea unor persoane responsabile de mobilizarea și organizarea tineretului adventist pentru activitate misionară⁴³; înființarea din 1923 la nivelul comunităților a unor „Cercuri ale Tinerimii”; organizarea în 1925 a activității tinerilor adventiști ca misionari voluntari sub denumirea de „Cercul Misionarilor Voluntari”; participarea unei delegații la congresul de la Chemnitz 1928, care a devenit modelul pentru organizarea congresului de la Brașov; realizarea în vara anului 1930 de către departamentul Tineret al Uniunii a unui recensământ al tinerilor adventiști din România⁴⁴; editarea din 1933 a unei reviste pentru tineri, „Amicul Tinerimii”; organizarea la Cluj între 11-18 martie 1933 a „Săptămânii Tineretului” în cadrul căreia au fost programate diferite cursuri, seminare, activități misionare; organizarea în 1933 a unui congres regional al tineretului din Conferința Transilvania, în localitatea Sărmașul Mare, județul Cluj⁴⁵. Toate aceste evenimente premergătoare au contribuit la mobilizarea și pregătirea congresului tineretului din 1934. La congresul de la Stupini au participat 1 200 de delegați, reprezentând toate comunitățile și grupările etnice, alături de mulți alți invitați din țară⁴⁶. Din partea Conferinței Generale a participat vicepreședintele I. H. Evans, iar din partea Diviziunii, președintele A. V. Olson și secretarul departamentului de Tineret Rasmussen. Au participat, de asemenea, invitați din Turcia

⁴¹ Comentând acest eveniment, Ștefan Demetrescu scria: „5 noiembrie 1931 [...] Sediul Uniunii s-a mutat la Brașov [...] Credeau că se poate conduce Uniunea și de acolo [...] Li s-a părut o poziție mai centrală. S-a hotărât ca eu să rămân la București, pentru a reprezenta Uniunea în fața autorităților în aceste timpuri grele”. (V. D. Cojea, *Vechi cărări advente*, p. 240) Din nefericire, deținătorul acestui document îl redă cu multe întreruperi, aceasta fiind încă o dovadă a concepției prevalente în rândul confesiunilor neoprotestante că lucrurile negative nu trebuie făcute publice.

⁴² ANIC, fond IGJ, dosar 15/1934, f. 21. Legiunea de Jandarmi Tighina informa că în iunie 1934 „va avea loc un mare congres adventist la Brașov, unde vor participa și reprezentanți din alte țări”.

⁴³ ACNSAS, fond Documentar, dosar 141, vol. 1, f. 134. În postul de responsabil al acestui Departament al Uniunii de Conferințe a fost desemnat Dumitru Florea, care îndeplinise până atunci funcția de secretar al Conferinței Muntenia. În Conferința Transilvania a fost ales ca reprezentant al Departamentului de Tineret Ioan Bauer, iar în Câmpul Misionar Banat-Crișana, Constantin Tolici.

⁴⁴ Arhiva Uniunii Române (în continuare AUA), dosar 11a/1931, f. 11-14. Conform datelor furnizate de acest recensământ, Uniunea adventistă avea un număr de 10 430 de copii și tineri de la un an la 30 de ani. Dintre aceștia, 1 878 aveau vârsta între 21 și 30 de ani. Din numărul total al tinerilor, 3 899 erau analfabeți, 5 466 absolviseră școala primară și 272 școli secundare.

⁴⁵ ANIC, fond IGJ, dosar 41/1935, f. 47; *Ibidem*, dosar 19/1936, f. 62; vezi și *Ibidem*, dosar 18/1938, f. 189.

⁴⁶ ACNSAS, fond Documentar, dosar 141, vol. 1, f. 136.

și Iugoslavia. Uniunea adventistă a fost reprezentată de președintele și secretarul departamentului de Tineret – P. P. Paulini și P. H. Hermann. De asemenea, guvernul a trimis o delegație ca observatori⁴⁷.

Anul 1935 a fost anul convocării adunărilor generale ale celor șase Conferințe. Într-o notă informativă a Inspectoratului de Poliție Cluj, se raporta că în zilele de 15-19 mai 1935, adventiștii au organizat adunarea generală a Conferinței Transilvania, eveniment la care au luat parte peste 1 500 de persoane. La acest congres a participat președintele Uniunii, Petre P. Paulini, și reprezentantul Diviziunii din Berna, F. Charpiot⁴⁸.

În 1936, s-a declanșat o nouă criză de conducere la nivelul Uniunii adventiste. Disensiunile apărute în deceniul anterior au reizbucnit, conducând la schimbări majore în conducerea Uniunii, prin îndepărtarea definitivă a lui Petre P. Paulini. Nu există documente concludente, nici interne și nici externe, care să reliefeze natura relațiilor lui Petre P. Paulini din perioada 1932-1936 cu membrii comitetului Uniunii și nici cu oponenții. Cert este că acesta nu a mai fost ales ca președinte al Uniunii⁴⁹. Mentorul și susținătorul său, Conradi, devenise baptist de ziua a șaptea și nu mai era în măsură să îl susțină, noul context european administrativ nemaifiindu-i favorabil⁵⁰. De asemenea, deosebirea de mentalitate dintre Petre P. Paulini, de formație germană, și pastorii mai tineri, de formație autohtonă, a adâncit izolarea sa. Ca urmare a crizei intervenite, acesta și-a depus demisia în martie 1936, cu aproape șase luni înainte de încheierea mandatului său de patru ani. Postul de președinte nu a fost girat de secretarul comitetului Uniunii, așa cum era de așteptat, ci de către Dumitru Florea, directorul seminarului teologic. Ștefan Demetrescu într-o scrisoare adresată unui prieten îi împărtășea dezamăgirea sa cu privire la evoluția lui P. P. Paulini: „Din nenorocire, Petre P. Paulini, cu teoriile lui satanice și cu exemplul rău al copiilor lui, a adus un blestem în comunitatea noastră⁵¹. Cea de-a cincea

⁴⁷ G. Gehann, *op. cit.*, p. 164.

⁴⁸ ANIC, fond DGP, dosar 48/1935, f. 18-20; „Yearbook of SDA”, 1936, p. 230-231. Conducătorii aleși la Conferințe în calitate de președinți și secretari-trezorieri au fost următorii: Conferința Banat-Crișana: Ioan Reit și Gheorghe Rădoi (realeși); Muntenia Est: C. Popescu și Teodor Coconcea (realeși); Moldova Nord: M. Manchen și Constantin Andrieș (realeși); Moldova Sud: Nicolae Alexe și Tănase Mateescu; Transilvania: P. H. Hermann în locul lui Ștefan Kelemen și Pavel Mucusan (reales); Muntenia Vest: Vlad Mocanu și Ioan Dănețiu (realeși).

⁴⁹ Ștefan Demetrescu îl caracterizează pe Petre P. Paulini în memoriile sale, ca fiind „distant, exigent și prea elegant” față de condiția simplă a colegilor săi. „Vara se îmbrăca totdeauna în costum alb, purtând la gât un nelipsit papion.” V. D. Cojea, *Vechi cărări advente*, Editura CARD, București, 1998, p. 135.

⁵⁰ Mircea Diaconescu, Cornel Greising, *Adu-ți aminte*, vol. 10, Editura Cornelia și Mircea Diaconescu, Aachen, p. 102.

⁵¹ V. D. Cojea, *op. cit.*, p. 211. Scrisoarea continuă cu același ton de amărăciune: „Avem greutăți, dar de vină suntem și noi ca popor și conducere, căci am tolerat atâtea răutăți și păcate. S-a produs mare agitație contra lucrării

adunare generală a Uniunii Române din 16-20 septembrie 1936 a pus capăt crizei de conducere prin alegerea noului comitet al Uniunii. Din partea conducerii europene și mondiale a bisericii adventiste au fost prezenți și au condus adunările electivă W. H. Branson delegatul Conferinței Generale, A. V. Olson, președintele Diviziunii Europei de Sud și Brown și Charpiot, consilieri ai Diviziunii. Comitetul de numiri⁵² a ales soluția radicală a înlocuirii tuturor persoanelor din vechiul comitet⁵³. Ulterior, noul comitet al Uniunii a revenit asupra numelui lui Ștefan Demetrescu⁵⁴. Cu această ocazie s-a hotărât și îndepărtarea din funcția de casier a lui Petre Paulini-fiul, fapt ce a stârnit împotrivirea acestuia și a prietenilor săi⁵⁵.

Tot cu ocazia acestei adunări generale s-a hotărât ca Mihail Manea, care în vechiul comitet fusese responsabilul celor trei departamente, să înlocuiască pe Dumitru Florea la conducerea Institutului Teologic, precum și trimiterea unui nou misionar, Ilie Curmătureanu în Camerun, unde acesta a activat 19 ani. În rândul misionarilor adventiști pot fi menționate și numele a două femei Maria Suflea, aflată la studii la seminarul adventist din Collonges, Franța, căsătorită Douay, și Georgeta Ștefan, căsătorită tot în Franța cu misionarul Anion. Familia Douay a fost trimisă în 1936 la Misiunea adventistă din Tunisia, iar familia Anion, în 1938, în Camerun, unde a rămas 11 ani. Tot în anul 1938, Comitetul Uniunii a trimis un pastor misionar, Ieremia Florea, în Statele Unite pentru a lucra printre românii din Chicago, unde în urma unor conferințe religioase a organizat o comunitate de adventiști⁵⁶.

Adunarea generală electivă din 1936 a fost ultima din perioada interbelică, următoarea fiind convocată 15 ani mai târziu, în 1955. După încheierea adunărilor generale electivă ale celor șase Conferințe în perioada 1937-1939, conducătorii Uniunii adventiste au solicitat aprobarea

lui Dumnezeu. [...] Tatăl său l-a înarmat cu documente ca să ne denunțe, iar conducerea n-a luat măsuri contra acestui Iuda [...]. În ziua de 12 iunie (1936), fiul său a făcut un scandal foarte mare în adunarea din București [...]. Cazul a fost reclamat poliției [...] am fost acuzați de orgii [...]. Partea rea este nu numai că s-au întâmplat lucruri grele, dar că nu s-a luat nicio măsură pentru stâmpirea relelor”.

⁵² „Curierul Misionar” nr. 11/1936. Revista oficială a Uniunii adventiste publică în întregime rapoartele prezentate și desfășurarea lucrărilor adunării generale.

⁵³ „Yearbook of the SDA”, 1937, p. 222. Comitetul de numiri a prezentat în fața delegațiilor următoarea conducere: Dumitru Florea, președinte, iar Gheorghe Stănică, secretar și trezorer.

⁵⁴ Într-o corespondență a sa, Ștefan Demetrescu menționează despre alegerile din 1936: „La alegerile de la Uniune din acest an numele meu n-a apărut nicăieri. Chiar și membrii au întrebă în plină ședință: Dar cu fr. Demetrescu ce se va face? [...] Timp de trei zile nu știa nimeni ce va fi. Și era mare indignare. [...] Ce va fi cu mine vor hotărî frații. Eu nu știu nimic. [...] Comitetul Uniunii a cerut în unanimitate să fiu reintegrat în conducere ca responsabil cu libertatea cultului. A fost vorba un timp să fiu cerut în America la Conferința Generală, dar frații din țară au crezut că față de marile greutăți și persecuții, prezența mea e mai necesară aici”. V. D. Cojea, *Vechi cărări advente*, p. 240-241.

⁵⁵ *Ibidem*, p. 55. În legătură cu aceste incidente, Ștefan Demetrescu consemnează: „De la Editură vinovații destituiți au amenințat pe A. V. Olson și Brenwald care erau în București, dar nimeni nu s-a lăsat intimidat.”

⁵⁶ V. D. Cojea, *Cărări vechi și noi*, p. 263.

pentru organizarea unei noi adunări generale pentru perioada 23-28 iulie 1940, la Braşov. A fost înaintată lista delegaţilor pentru adunarea generală precum şi numele participanţilor din partea conducerii adventiste europene şi mondiale în persoanele lui A.V. Olson, Beach şi Brenwald pentru care s-au obţinut avize favorabile. Cei trei străini erau însă acceptaţi să participe doar ca simpli invitaţi, fără a putea lua parte efectiv la desfăşurarea lucrărilor⁵⁷. O notă a Inspectoratului Poliţiei din Bucureşti din 17 iunie 1940⁵⁸ informa Direcţia Generală a Poliţiei cu privire la faptul că: „Uniunea adventistă urmează să organizeze în august 1940, în Bucureşti, un congres general”. În acelaşi raport se menţiona că erau aşteptaţi 2 000 de participanţi la acest eveniment. De asemenea se preciza că una dintre problemele prioritare ale congresului urma să fie studiarea modalităţii obţinerii din partea Ministerului Cultelor a statutului de cult. Printr-o adresă a Ministerului Cultelor din 1940, prefectul Poliţiei capitalei era înştiinţat că Ministerul aprobase desfăşurarea adunării generale cvadriennale a Uniunii adventiştilor în perioada 8-11 august 1940⁵⁹. Ulterior, aprobarea a fost retrasă, motivându-se „starea de război”.

Adunările generale ale Conferinţelor din anii 1937 şi 1939 pentru alegerea noilor comitete de conducere s-au desfăşurat în condiţii legislative şi politice dintre cele mai nefavorabile. La alegerile din august-septembrie 1937 au participat din partea Diviziunii A. V. Olson, F. Charpiot, O. Mayer şi W. R. Beach, iar din partea Conferinţei Generale, E. E. Andrass. Desfăşurarea lucrărilor a fost atent supravegheată de Inspectoratele locale de Poliţie, care trimiteau ample rapoarte Direcţiei Generale a Poliţiei cu privire la participanţi, dezbateri şi hotărâri⁶⁰. Aceste rapoarte includeau, numele conducătorilor noilor comitete, precum şi funcţiile

⁵⁷ ACNSAS, fond Documentar, dosar 6878, f. 363.

⁵⁸ *Ibidem*, dosar 6899, vol. 6, f. 183.

⁵⁹ ACNSAS, fond Documentar, dosar 6879, f. 10. Adresa Ministerului Cultelor nr. 132128/4 iulie 1940 preciza şi agenda adunării generale electivă aprobată de Minister: rapoarte asupra activităţii, alegerea slujbaşilor Uniunii, şedinţe educative şi de cult, moţiuni. Vezi şi *Ibidem*, dosar 141, vol. 1, f. 136.

⁶⁰ ACNSAS, fond Documentar, dosar 6878, f. 10, 13. Adresa Inspectoratului Regional al Poliţiei nr. 16024/28 august 1937 preciza că în perioada 26-30 august s-a organizat adunarea generală a Conferinţei Moldova Nord cu sediul la Cernăuţi cu o participare de aproximativ 400 de adventişti, majoritatea ucrainieni din Basarabia şi nordul Bucovinei. În ultima zi a congresului, în sala Toynbee au participat peste 1 000 de persoane. *Ibidem* f. 6, 22. Raportul Poliţiei preciza că în urma aprobării Ministerului de Interne cu nr. 976/13 august 1937 la Galaţi în perioada 2-5 septembrie s-au desfăşurat lucrările adunării generale a Conferinţei Moldova Sud. Inspectoratul Regional al Poliţiei Ploieşti informa DGP că au participat la lucrări 110 delegaţi, reprezentanţi a 64 de comunităţi cu 2 000 de membri. *Ibidem*, f. 39. Raportul IRP Ploieşti nr. 34122/16 septembrie 1937 către DGP înştiinţa despre deschiderea adunării generale a Conferinţei Muntenia de Est cu 250 de participanţi care reprezentau 81 de comunităţi şi 2 468 membri. *Ibidem*, f. 16. Raportul IRP Cluj către DGP din 31 august 1937 anunţa deschiderea adunării generale a Conferinţei Transilvania la Sibiu cu 400 de participanţi, reprezentând 128 de comunităţi cu 3 000 de credincioşi. *Ibidem*, f. 29. Raportul Inspectoratului Poliţiei Bucureşti din 16 septembrie 1937 informa DGP despre adunarea generală a Conferinţei Muntenia Vest. *Ibidem*, f. 43. Adresa IRP Timişoara nr. 21217/30 septembrie 1937 menţiona

încredințate⁶¹. Alte manifestări comune adunărilor generale electivă au fost: trimiterea de telegrame Regelui, prim-ministrului Gheorghe Tătărăscu și ministrului Cultelor, Iamandi, care conțineau, pe lângă urări și asigurări de loialitate, și proteste energice împotriva deciziei Ministerului Cultelor din 1937, cerând în termeni hotărâți retragerea acesteia⁶². Adunările generale electivă ale Conferințelor au fost reflectate și de presa vremii, care a transmis reportaje însoțite de fotografii din sălile unde se desfășurau lucrările⁶³. Ultimele adunări generale ale Conferințelor din perioada interbelică au avut loc în anul 1939 când a fost schimbată și denumirea acestora⁶⁴. Declanșarea celui de Al Doilea Război Mondial a condus la întreruperea adunărilor electivă în cadrul Bisericii Adventiste. Următoarele adunări generale ale conferințelor au fost reluate după 1950.

Perioada interbelică a fost pentru Biserica Adventistă un timp al consolidării și al extinderii, o perioadă a organizării și înființării de instituții.

participarea la adunarea generală a Conferinței Banat-Crișana organizată în Timișoara a 200 de delegați din Banat, Crișana și Maramureș.

⁶¹ *Ibidem*, f. 13, 22, 28, 29, 43. Rapoartele Poliției menționau numele tuturor membrilor comitetelor Conferințelor. Vom menționa însă doar numele președinților de Conferințe: Conferința Moldova Nord – M. Manchen, Moldova Sud – N. Alexe, Muntenia Est – D. Bădescu, Transilvania – P. H. Hermann, Muntenia Vest – M. Manea, Banat-Crișana – Vlad Mocanu. Vezi și „Yearbook of the SDA”, 1938, p. 229-232.

⁶² ACNSAS, fond Documentar, dosar 6878, f. 40.

⁶³ „Curentul”, 23 august 1937, publică informații despre desfășurarea adunării generale electivă a Conferinței Transilvania, menționând că dezbaterile s-au ținut în patru limbi, engleză, germană, maghiară și română. „Dimineața”, 18-21 septembrie 1937, relatează pe larg despre lucrările congresului desfășurate în sala Baraseum din București. Poziția ziarului față de adventiști se dorea una neutră, de informare, atitudine care a fost însă considerată favorabilă adventiștilor. Condamnarea prezentării congresului adventist a venit din partea ziarului „Universul” care în articolul *Guvernul și congresul adventist* a lansat un atac dur la adresa ziarului „Dimineața”. „Universul”, 22 septembrie 1937. Articolul menționat condamnă „suspectul sprijin pe care presa iudeo-comunistă de la noi îl dă adventismului [...] care contribuie la destrămarea sufletului românesc și săparea temeliiilor credinței noastre creștine.” Pe aceeași linie de condamnare a ziarului „Dimineața” și a adventismului s-a situat și „Porunca vremii” care prezenta o imagine din sala congresului „autorizat de guvern” preluată din ziarul „Dimineața” cu comentariul: „se observă foarte mulți săteni români care au fost ademiniți de această sectă”. „Porunca vremii”, 22 septembrie 1937. În articolul *În atenția Guvernului*, autorul N. Crevedia condamnă ziarul „Dimineața”, care „în zelul lui cunoscut de a destrăma spiritul acestui neam se ocupă de câteva zile de congresul adventiștilor de ziua a șaptea.” Cel mai mult a nemulțumit publicarea în întregime de către ziarul „Dimineața” a moțiunii împotriva deciziei Ministerului Cultelor și a mai multor imagini de la lucrările congresului, considerându-se că se face o mare publicitate adventiștilor.

⁶⁴ ACNSAS, fond Documentar, dosar 141, vol. 1, f. 137; „Yearbook of the SDA”, 1940, p. 241-243.